

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Epitome Instituti Societatis Jesu

Sesti, Curtius

Bruxellis, 1690

Cap. II. De Administrandis Bonis temporalibus Collegiorum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-68440](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-68440)

quenti obligaret ad Lectiones illius ordi-
narias; quamvis inter illas aliquæ Theo-
logicae essent. f

f P. 4. C. 7. E. &
C. 1. D. 75.

CAPUT II.

De Administrandis Bonis temporalibus
Collegiorum.

SECTIO I.

Ad quos haec Administratio pertineat.

1. **S**upremam curam, vel superinten- *Societas Pro-*
dentiam Collegiorum, juxta Sedis *fessa superin-*
Apostolicae literas, Professa Societas ha- *tendit Collegiis*
bebit. Cum enim quidquam ex redivibus *per Generalem.*
in suum usum convertere non possit; est
valde probabile; quod majori cum purita-
te, ac spiritu constantius procedet. Hanc
autem curam exercebit per Praepositum
Generalem; qui pariter, cum nec in suam, *a P. 4. C. 2. §. 5.*
nec in ullorum consanguineorum suorum, *& 6. C. 10. §. 1.*
nec in Professae Societatis usum bona Col- *& Part. 10. §.*
legiorum possit convertere, eò purius se in *4. & Paul. III.*
eorum superintendencia gerere poterit. *a P. 14. & Jul.*
III. p. 66.
2. Est igitur penes Praepositum Genera- *Facultates Ge-*
lem omnis facultas agendi quovis contra- *neralis in hac*
ctus emptionum, aut venditionum quo- *superintenden-*
rum- *tia.*

rumlibet bonorum temporalium mobilium Societatis, & imponendi, ac redimendi quoslibet census super bonis stabilibus ipsorum Collegiorum, in eorundem utilitatem. Alienare autem, aut dissolvere Collegia, sine Generali Congregatione, non potest: de quo dictum est supra Cap. 1. Sect.

b P. 9. c. 3. §. 5.
& §. 17. 18.
& C. 1. D. 100.
& Pius V. p.
107.

c Greg. XIII.
p. 171. & 202.

3. §. 4. & 5. b Quin habet etiam facultatem alienandi, in evidentem tamen utilitatem, bona ipsa stabilia Collegiorum, & mobilia pretiosa, minimè requisita facultate Ordinarii, aut Sedis Apostolicæ. c Quamquam facultates ad alienandum, & census imponendos magna ex parte revocatae sunt Decretis editis auctoritate Urb. VIII. die 17. Septemb. 1624. & 22. Mart. 1626. Videnda etiam Bulla ejusdem Urbani circa Bona jurisdictionalia, quæ est 54. Tom. 5. Bullarii.

Qua communi-
cantur Rectori-
bus.

d P. 4. c. 2. §.
5. & c. 10. §.
3. & P. 9. c. 3.
§. 34. & C. 8.
D. 60. §. 4. &
Instr. temp.
Prov. §. 16.
& c. & Rect.
§. 1. & 7.

3. Cum autem Generalis per se non valeat tam multis providere; administrationem Collegiorum in iis, quæ ad temporalia ipsorum bona pertinent, per Rectores à se constitutos exercebit: eamque facultatem eis communicabit, quam senserit in Domino convenire. Curabit autem, ut illi rationem sui officii reddant, vel Provinciali, vel alteri à se præscripto, ut infra Sect. 4. explicabitur. d

SECTIO

S E C T I O II.

De Conservatione Bonorum temporalium.

1. **P**Lura hoc in genere Superioribus reliquisque Officialibus præscribuntur; quorum in cujusque Regulis, & Instructionibus distincta sunt Capita. ^e Universim monentur; ut præter curam illam, quam omnibus caritas & ratio imponit, quibus peculiariter hoc munus demandatur, tanquam **Bona D. N. JESU CHRISTI** propria, ea curent: *f* sunt enim Patrimonia pauperum; & à quibus res etiam spirituales, & bonus Societatis status magno-
perè pendet. *g*

Custodienda ut Bona Christi, & Pauperum.

e R. Prov. c. 9. & R. Rect. c. 6. & R. Proc. Col. & Instr. pro rebus temp.

f P. 3. c. 2. § 7.

g C. 8. D. 15.

2. Constituentur igitur Rectores, qui ad id munus conveniens habeant talentum; & curam suscipiant conservandi, atque administrandi res Collegiorum temporales; ac provideant necessitatibus, tam materialis ædificii, quàm Scholarium; qui in ipsis Collegiis degunt. *b* Atque hujusmodi talento polleant non Rectores tantum; sed & Procuratores, qui his muneribus præficiuntur, sint Oeconomix periti: serveturque in illis instruendis eligendisque, quod

Et ea cura selectis viris demandanda.

b P. 4. c. 1. §. 5. & C.

G

Instr.

Instr. temp. Prov. præscribit, §. 11. 12. 13. Non expedit autem in Collegiis habere nomina juridica Protectorum: licet utile futurum sit esse Amicos, qui protectionem suscipiant. *i*

i C. 1. D. 112.

Quid fieri oporteat circa Prædia.

l R. Prov. 76. & 80. & Instr. temp. pro. Prov. §. 14. pro Rect. §. 2. pro Proc. §. 21. *m* Instr. temp. pro Proc. §. 2. 3.

n C. 2. D. 61. & C. 7. D. 84. & R. Proc. 12.

o C. 7. D. 85.

Lites declinanda.

p P. 4. c. 2. C.

3. Jam verò prædia extra domum non modò à Procuratore invisenda sunt sæpius; nec semel tantum in triennii decursu à Rectore, sed & à Provinciali. *l* In iisque ponendi optimi coloni: cultura promovenda, juxta regionis morem: obviam eundum damnis alluvionum, & servitutis; quæ simul cavenda in ædificiis urbanis. *m* At quæ speciem habent secularis negotiationis, in colendis videlicet agris, vendendis in foro fructibus & similibus, prohibita sunt. *n* Commendatur præterea P. N. ut ampla quædam Societatis prædia, exiguo proventu, & non sine externorum offensione possessa, in res magis utiles commutari curet. *o*

4. Commendatur etiam universis, ut licet aliquando necessaria, aut conveniens futura sit defensio possessionum, & reddituum, etiam in judicio; *p* tamen lites forenses pro rebus temporalibus fugiant Nostri omnes; & id curent Provinciales efficere. Ac primùm concordiam, aut compromissione rem adnitantur componere. Quod *si*

si nulla ratione id possint assequi; tamen non intendat quisquam è Nostris litem ullam absque consensu Præpositi Generalis, aut ejus, cui expressè suas vices ad hanc rem ille commiserit; nisi in re adeò necessariâ, ut ejus responsum expectari nequeat: de quo tamen postea ipsum admoneat. Si autem Nostris lis intendatur, curent Provinciales primùm, vel à Parte, vel à Judice peti, vel id consequi per Principem, ut prius possit consuli Generalis Præpositus, quàm liti respondere cogantur. Nam fieri poterit, ut Generalis Præpositus jubeat cedere Nostris liti, & potius detrimentum temporale pati, quàm litibus dare operam, etiam pro re alioqui debita. Quod si frustra fuerit; curabunt diligenter, nisi de jure nostro manifestè constaret, ut aliqua trans-
*q C. 2. D. 55.
 & Reg. Prov.
 77. & Reg.
 Rect. 62. &
 Proc. Coll. 16.
 & Procur.
 Gen. 5.*

5. Qui tamen hanc curam suscepit, *Necessaria religiosè agitanda.* memor sit, ut magnam pacem interiùs, exteriùsque custodiat; & semper ad justam concordiam ipsum paratum esse contrariæ parti innotescat. Immo nec ipse Procura-

r Reg. Proc.
Gen. 5. &
Proc. Coll. 15.
16.

tor Collegii in Tribunalibus compareat, nisi quando aliqua necessitas plurimum urgere Superiori videretur; sed per externos Procuratores nostra negotia in publicis judiciis peragantur. r

S E C T I O III.

De Archivio & Contractibus.

Archivium.

1. **P**Ræterea diligenti cura custodietur Archivium, ubi conservanda Instrumenta originalia, & Tituli, quibus constant jura Collegii; ejusque duæ claves diversæ erunt; quarum alteram Rector, alteram ipse habebit Procurator; s qui adnotabit in libro ibidem adservando, si quæ Scripturæ extrahantur. t

s R. Proc. 19.

t R. Proc. 22.

Contractus quomodo celebrandi à Superiore.

2. In celebrandis contractibus ne nimium Rector suæ prudentiæ fidat, & in perpetuis Consultores prius audiat. Quin in rebus majoris momenti ratificationem Præposito Generali reservet. u Quæ quidem reservatio eam vim habet; ut si contingerit contractus alienationum fieri Generalis confirmationi reservados, antequam ipse informetur; dominium nihilominus, & possessio bonorum, super quibus contractus hujusmodi initi fuerint, penes Soci-

u In. temp. pro
Rect. §. 8.

cietatem remaneat, donec Generalis in Europa, in Indiis verò is, cui Generalis commiserit, consensum præstiterint. * x Greg. XIII. Procurator verò nihil circa locationes, & similia alicujus momenti negotia faciat; nisi ipsi à Superiore commissum sit. y Advertendum autem juxta privilegia Societatis, per Superiores tantum, absque alio suffragio decisivo Collegialium, contractuum celebrationes fieri; z ut docet praxis tradita à P. Claudio: ubi etiam habetur modus informandi Generalem circa alienationes faciendas. * Exempla verò authentica contractuum majoris momenti ad Generalem mittenda sunt. b

3. Sed scripturas multiplicis generis potissimum Procurator apud se habebit: & propterea cubiculum ipsius clavi obsere- tur. c Habeat igitur 1. Distincta exempla Instrumentorum & Titulorum, quæ conservantur in Archivio. d 2. Librum, in quo distinctè descripta omnia bona stabilia, seu quasi stabilia, ut census, canones, loca montium, uno verbo jura omnia ad annuos redditus. e 3. Librum, in quo notata sint tempora colligendorum proventuum, summa contractuum ad breve tempus, & fructus in dies percepti. 4. Distinctum Libellum eleëmofynarum perceptarum.

G 3 rum.

* x Greg. XIII.
P. 172.

y R. Proc. 13.

z P. 9. c. 3. §. 7.

& C. 1. D. 144.

& Pius V. pag.

107.

a C. 3 D. 28.

& Or. c. 20.

b C. 1. D. 103.

& R. Prov. 78.

& R. Proc. 21.

*Scriptura e
Libri apud Pro-
curatorem.*

c R. Proc. 22.

d R. Proc. 20.

& In. temp.

Proc. §. 1.

e R. Proc. 21.

& Instr. temp.

Proc. §. 1.

f R. Proc. 3. rum. *f* 5. Librum pro adnotandis, quæ
g Ex. c. 4. §. 4. unusquisque Novitiorum attulerit. *g* 6.
 & P. 1. c. 4. §. Librum in arca pecuniaria servandum, in
 6. & R. M. N. quo illatæ, & acceptæ pecuniæ summa
 25. & R. scribatur. *h* 7. Librum rationum accepti
 Proc. 7. & expensi per menses singulos, *i* 8. Co-
h R. Proc. 5. dicem, ubi nomina debitorum Collegii
i R. Proc. 6. & In. temp. Proc. descripta sint. *l* 9. Codicem, quo referan-
 §. 5. tur motæ lites, & quæ circa eas contin-
l Instr. temp. gunt. *m* 10. Libellum, in quem referat
 Proc. §. 5. quacumque à Superiore ei mandata injun-
m R. Proc. 14. guntur. *n* Demum Catalogum Benefacto-
n R. Proc. 23. rum; ut erga eos grati esse possimus. *o*
o R. Proc. 24.

S E C T I O IV.

De accipienda reddendaque ratione
administrationis.

*Provincialis in
 visitatione quid
 inquiret.*

p C. 7. D. 32. §. 1. **L**ibros verò Rationum seriò exami-
 8. & C. 8. D. net Provincialis; & si quidem Re-
 15. & R. Prov. ctor, & Procurator bene rem gesserint,
 79. & 84. & sua laude non careant; si secus, impunè
 Instr. temp. fictâ, vel etiam Generali admonito, ut ab
 pro Prov. ini- officio eos suspendat, vel amoveat. *p* Idem
 tio, & §. 15. Provincialis statum Collegii diligenter ex-
 aminet, & brevem ejus tam habitualis,
 quam actualis relationem ad Generalem
 mittet,

mittet, juxta Paradigma descriptum in sæpius citata Instructione. q Habitationem, & omnem supellectilem, omnia denique diligenter inspiciat; & rerum mobilium Inventarium conferri faciat cum Inventario in præcedenti visitatione à Visitatore, vel Provinciali scripto. r Et singulis annis à Procuratore Provinciæ rationem exigat. s

2. Porrò Rector singulis mensibus à Procuratore rationem accepti, & expensi, præsentè Ministro, exigat; & ab eodem sibi debita & credita Collegii indicari curet. Et cum in hoc penè sint omnia, examinet an plus consumptum sit, quam usus ferat. Omnes pecuniarum summas, etiamsi constatæ pretio rerum venditarum ab aliquo Officiali, curet tradi Procuratori, & in codicem referri; nec patiatur ab Officialibus quidquam vendi, inconsulto Ministro, aut ipso Procuratore. u

3. Procurator autem Emptori pecunias ad quotidianos sumptus subministrabit; à quo singulis diebus expensarum rationem, à reliquis Officialibus tertio quoque mense exiget ex codice. x Syngraphas solutionum ipse dabit, subscriptas à Rectore, aut à se, illius commissione. y

4. Præterea Superiores locales, & Pro-

q Instr. temp.
Prov. §. 16.
17. 18. 19.

r R. Prov. 85.
& Instr. temp.
Prov. §. ult.
s Instr. temp.
Prov. §. 6.

u Rector sapius
rationem exigat.

x R. Rect. 57.
& Instr. temp.
Rect. §. 9. &
Proc. §. 5. &
R. Proc. 4.

y Instr. temp.
Rect. §. 7.

z Et Procurator.
x R. Proc. 8. &
R. Empt. 2. &
Instr. temp.
Proc. §. 3.
y R. Proc. 2.

Idem cum defunguntur officio rationem reddant.

curatores, quando suo singuli defunguntur officio, coram Successore, & Ministro Domus, aut Collegii, rationem domesticæ œconomix reddant; & suo chirographo signent, quantum acceperint, quantam Superiori rem tradant: eandemque rationem

z C. 8. D. 60.
§. 4. & Instr.
temp. Rect.
§. 9.

Successor sua manu confirmet. z At non antequam intelligat, an tantundem sit creditorum, ac debitorum quantum affirmatur. Horum verò computorum exemplum transmittat ad Provinciale, conservandum in Archivio. a

a Instr. temp.
Rect. §. 1.

*Provincialis
etiam expensa-
rum ratio con-
stat.*

6. Ipsemet Provincialis redditurus sui officii rationem, b ut possit eam reddere de pecuniis sibi undecunque traditis, curet per socium in codice accepti, atque expensi rationes accuratè scribi. c

b C. 5. D. 64.
§. 2. & Or. c. 9.
c Instr. temp.
Prov. §. 6.

S E C T I O V.

De Medijs ad avertendum Collegiorum inopiam.

*Non supervaca-
neos admittere
in Societatem.*

d Instr. temp.
Prov. initio.

1. **I**llud sibi persuadeat Provincialis nulla re universim citius, ac certius everti bonum Collegiorum statum, quam si majores proventibus expensæ fiant, vel sumptus minimè necessarii permittantur. d Numerus ergò in primis in posterum ad-
mit-

mittendorum determinetur à P. Generali, considerato cujusque Provinciae statu temporali. Immo nulli in aliquibus Provinciis ad tempus admittantur, si id sua Paternitas expediens fore judicabit. *e* Ac ne Provincialis, necessitate deputandi quotannis Magistros inferiores, cogatur plures admittere: studeat aliquot semper sub finem studiorum, & post peractum tertium Probationis annum, hisce scholis addicere, juxta suam Regulam R. St. 24. & 25. Cum præsertim Con. 8. D. 8. declaraverit; hoc munus esse Societatis proprium, nec certo temporis spatio, nec certis personis circumscriptum. *f* Quos verò Provincia-
lis deprehenderit in sua Provincia supra numerum eorum, qui ex redditibus, & ordinariis eleëmofynis ali possuat, distribuet per Collegia & Domos, pro cujusque loci facultate. *g*

e C. 7. D. 82. §. 2. & C. 8. D. 60. §. 1. & In. temp. Prov. §. 1.

f Instr. temp. Prov. §. 2.

g C. 8. D. 60. §. 3.

2. Idem servandum est in Collegiis, ne plures in singulis alaantur, quàm per facultates ali possunt; immo pauciores. *h* Coadjutores quartam partem in Collegiis, in Domibus verò Professis tertiam partem non excedant; *i* & potiùs adhibeantur famuli, quàm præscriptus ille numerus excedatur. Interim verò, dum ad hanc Regulam

Neque plures, præsertim Coadjutores, in Collegia, quàm ferri possint.

h C. 2. D. 27. R. Prov 82. & C. 7. D. 82. §. 1. & In. temp. Prov. §. 3.

i C. 7. D. 82. §. 3. & C. 8. D. 60. §. 2.

- 1 C. 8. D. 60. §. 2. gulam veniatur, nulli Coadjutores admittantur. 1
- Peregrinatio nec frequens, nec sumptuosa.* 3. Ne personarum, sine necessitate, mutationes fiant; superflua Domi ne habeantur; non equi, non famuli plures. *m* Provincialis parcus sit in Peregrinationibus concedendis, præsertim non sine rheda, vel equo obeundis: curabitque, ut Nostri- dum ex uno in aliud Collegium commi- grant, pedestri itinere, vel in toto, vel in parte utantur. *n* Expensas verò itinerum solvere erit ejus Provinciæ, aut Collegii, aut Domus, in cujus bonum, & utilita- tem cedit profectio. *o* Taxam Viatici dari solitam demigrantibus Provincialis recog- noscat, eamque ab omnibus, & præser- tim à Concionatoribus, observari curet. Si quid ex eo superat, voto Paupertatis tenemur Collegio, quò venimus, resti- tuere. *p*
- Sumptus communes Provin- cia coercendi.* 4. Idem statuatur, quid cuique Collegio, vel Domui contribuendum erit ad sumptus communes Provinciæ. *q* Ceterùm contri- butionibus imponendis Collegia ne gravet; nisi magna quædam, & insuperabilis ne- cessitas juvandorum Seminariorum ad id cogeret; quin magis ex iis, quæ in pote- state sua habet, eorum indigentiam suble- vet. *r*
- 1 C. 8. D. 60. §. 2. 1
- m* C. 7. D. 82. §. 7. & Instr. temp. Prov. §. 7. 1
- n* C. 3. D. 37. & R. Prov. 115. & Instr. temp. Prov. §. 8. 1
- o* C. 2. D. 82. & R. Prov. 116. 1
- p* Instr. temp. Prov. §. 9. 1
- q* P. 4. c. 2. E. & R. Prov. 83. & C. 2. D. 83. 1
- r* C. 7. D. 82. §. 7. & Instr. temp. Prov. §. 6. 1

5. Et

5. Et quidem ad sustentanda Seminaria
 tentanda sunt omnia. Juventur autem,
 nostrorum legitimas, & alia Provincialis
 dispositioni permiffa, vel contributione
 aliorum Collegiorum, vel alia ratione juxta
 Dec. 18. Con. 6. Nominatim verò exo-
 nerentur, submovendo Personas, ad pro-
 pria eorum ministeria absolute non ne-
 cessarias. s

*Seminaria po-
 tissimam ju-
 vanda.*

*s C. 8. D. 60.
 §. 3.*

6. In iis quæ ad victum, vestitum, &
 habitationem, & alia corpori necessaria
 pertinent, quamvis sit, in quo probetur
 virtus, non desit tamen, quo sustentetur
 natura: ratio tamen omnium erit, ut pau-
 peribus accommodata. Speciatim verò
 in vestita Provincialis tria observari faciat.
 Primum, ut honestus ille sit. Alterum, ut
 ad usum communem & approbatum hone-
 storum Sacerdotum ejus loci, in quo vivit-
 tur, accommodatus. Tertium, ut profes-
 sioni Paupertatis non repugnet. "

*victus, vestitus,
 &c. quales.*

*t Ex c. 4. §.
 26. & P. 3. c.
 1. §. 3. & R.
 Præp. 61. &
 Rect. 58.*

*u P. 6. c. 2. §.
 15. & R. Prov.
 84.*

*Nihil in illis in-
 novandum.*

7. Quod autem, laudabili consuetudi-
 ne, in Nostrorum victu, ac vestitu, cete-
 risque omnibus ad valetudinis conservatio-
 nem, & cultum pertinentibus, inductum
 est, non immutandum. Caveatque Rector
 diligenter, ne dum liberalis auram captat,
 frugi famam amittat: atque in excipiendis
 hos-

hospitibus, in tractatione externorum, in recreationibus extraordinariis consuetudines Provinciæ, de quibus Ordin. Gen.c.8. §.7., exactè observari procuret. * Nullum autem novum ædificium inchoet sine expressa Provincialis licentia, & urgenti necessitate. y Procurator etiam suarum esse partium intelligat curare, ut in sumptibus faciendis religiosa paupertas, ac bonæ consuetudines serventur; z & animadvertens aliqua non, ut oportet, conservari, aut expendi, Superiorem admoneat. a

8. Provincialis, cui potissimum hæc cura incumbit, debet in prima Congregatione Provinciali, adhibitis in consilium Patribus antiquioribus, ac bono zelo præditis, dispicere: an decursu temporum aliquid contra consuetudines Provinciæ, & Ordinationes irrepsit, quod religiosam frugalitatem minus deceat: ut id totum auctoritate, si opus sit, P. Nostri, ad antiquam simplicitatem revocetur. b Quæ vero eleëmofynæ erogari debeant, ipse Superioribus præscribet. c

9. Procurator etiam res necessarias ad victum opportunè comparet; ne has non perinde bonas; aut non æquo pretio cogatur comparare. d At si quid ex annuis Collegii redditibus, aut pecuniis, quocumque

no.

* Instr. temp.
Rect. §. 4.

y Or.c.2. §.9.
& Instr. temp.
Rect. §. 3.

z Instr. temp.
Proc. 4.

a R. Proc. 10.

Quæ Provincialis in hoc genere partes.

b Instr. temp.
Prov. §. 7.

c R. Prov. 95.

Expense sint utiles.

d R. Proc. 9. &
Instr. temp.
Pro. §. 3.

nomine perceptis, supersit : id totum in ære alieno dissolvendo, vel augendis reditibus, non autem in ædificiis, ac ornatu minimè necessariis infumatur. e

10. Cavendum Rectori præscribitur, ne gravet Collegium ære alieno. f Nec Provincialis finet in magna summa illud conflari. g Ut autem in minori contrahatur, Superioribus non facilè annuet. h At jam contracti causas in Visitationibus diligenter inquirat : nec patiatur Superiores, quorum negligentia debita creverunt, sine pœnitentiis abire : moneatque Generalem de talibus, si rei gravitas id postulaverit, à munere amovendis. i Idque ipsum P. N. summoperè commendatum, injunctumque, ut in Provinciales animadvertat, si illorum culpâ aliquid ejusmodi acciderit.

k Huc referri potest prohibitio non admittendi ullum pecuniæ depositum, aliarum verò rerum non nisi cautissimè. m Quod tamen pecuniarum depositum, si fortè aliquo raro casu, necessariis de causis Rector admittat; servet intactum, nec illo utatur, ex Inst. Temp. pro Rect. §. 5. ubi tamen ex Decret. 41, Con. 9. expungendum est, quod de mutuo dicitur.

e Instr. temp.
Rect. §. 6.

Æs alienum
summoperè vitandum.

f R. Rect. 57.

g R. Prov. 82.

h Instr. temp.
Prov. §. 10.

i C. 7. D. 82.
§. 8.

l C. 8. D. 15.

m R. Rect. 64.